

Martin HADRAVA: *Četnictvo za dob našich prababiček a pradědů*, Diplomová práce HÚ FF JU, České Budějovice 2007, 107 s., včetně obrazových příloh.

Posudek vedoucího diplomové práce

Diplomant Martin Hadrava si ve své diplomové práci, která nese název *Četnictvo za dob našich prababiček a pradědů*, dal za úkol zachytit tematiku práce četníků v období první Československé republiky. Současně hned v prvním odstavci části Úvod (s. 8-10) dále přiznává, že: „*Mé rozhodnutí napsat něco málo o historii četnictva a životě četníků bylo inspirováno seriálem četnické humoresky. Při sledování tohoto seriálu mě zaujalo především jejich práce, rozmanitost vykonávaných činností a hlavně dobrodružství a nebezpečí, které je protkáno v jejich každodenním životě. Patří jim můj obdiv. Mou práci jsem situoval do období vzniku první republiky. Proč právě první republiky – nejspíš to bude tím, že tato doba znamenalo pro četnictvo jeho rozmach a specializaci, kdy se četnictvo stalo vysoce profesionální bezpečnostní složkou ve státě. Bez nich a jejich každodenní poctivé práce si život v předmnichovské republice nedokážeme představit.*“ (s. 8)

Předložená DP je zaměřena ve svém úvodu nejdříve na přehlednou historii a stručný vývoj četnictva jako významnou složku prvorepublikového bezpečnostního sboru a poté zaměřena především na konkrétní službu četníka na stanici. Hlavními prameny, ze kterých vychází práce jsou písemnosti úřední povahy, které pocházejí z činnosti vybraných jihočeských četnických stanic a jsou součástí státních okresních archivů. Autor dále ještě v úvodu své práce napsal: „*Proto chci přiblížit četnictvo a především jejich práci. Mým cílem je ukázat jejich každodenní náplň během služby. Rád bych se pokusil o přiblížení četnické práce dvou stanic, které se od sebe odlišují počtem mužů a velikostí obvodu. Zajímá mne, jestli tyto rozdíly mají vliv na jejich činnost. Zda zde byly nějaké shodné rysy či popřípadě odlišnost a proč, budu se také zajímat o nejčastější trestné činnosti a bezpečnostní situaci. Pro svou práci jsem si vybral četnické stanice ze strakonického okresu, které se od sebe liší počtem obyvatel a hospodářským zaměřením. Strakonický okres jsem si vybral proto, že k tomuto kraji mám vztah, protože zde dlouhá léta studoval. Oslovila mne historie tohoto regionu a chtěl jsem zjistit, jaké události se tu udály.*“ (s. 8).

Celá práce je rozdělena do 6 kapitol, které jsou označeny arabskými číslicemi. Dále jsou ještě členěny na podkapitoly, které diplomant označil římskými číslicemi, a některé pak jsou ještě dále členěny na další podkapitolky, označení 2.1. až 2.8., 3.1. až 3.9. Je to možná trochu komplikovaný systém, ale dá se jistě plně akceptovat, což jsem také učinil, a po jistém zvládnutí základní orientace již nečiní velké problémy. Skrývá se tu ovšem dělení a členění na velice krátké texty, které mohou činit i dojem chtěného zapojení „teorie chaosu“, ale pro celkovou přehlednost a strukturu práce je to nakonec nezbytné. První kapitola Vznik, vývoj a organizace četnictva (s. 11-56) pojednává o vzniku, historii a vývoji četnictva od jeho: I. Počátky (s. 11-13), II. Monarchie (s. 14-17), III. Republika (s. 18-56). Tato část je dále rozdělena na 1. Počátky republiky (1918-1920), 2. Organizace četnictva do roku 1928, která zahrnuje 2.1. Ministerstvo vnitra, 2.2. Generální velitel četnictva, 2.3. Zemské četnické velitelství, 2.4. Doplnovací oddělení, 2. 5. exponování četničtí štábní důstojníci, 2.6. Četnická oddělení, 2.7. Okresní četnická velitelství, 2.8. Četnické stanice; 3. Systémové proměny po roce 1928, která dále zahrnuje: 3.1. Ústřední četnické pátrací oddělení, 3.2. Četnické pátrací stanice, 3.3. Četnické pohraniční kontrolní stanice, 3.4. Četnické stanice se služebními psy, 3.5. Četnické pohotovostní oddíly, 3.6. Četnické silniční kontrolní stanice, 3.7. Okresní

četnické stanice, 3.8. Četnické letecké hlídky, 3.9. Stráž obrany státu. IV. Protektorát Čechy a Morava, V. Soumrak četnictva.

Druhá kapitola „Být či nebýt četníkem“ (s. 57-63) se dále člení: I. Přijmutí k četnictvu, II. Četníkem na zkoušku, III. Kasárna, a zaměřuje se na četníka, na to, jak, kdo a za jakých podmínek mohl být přijat k četnictvu a věnuje se i kasárnám, místu, kde četník žil a pracoval. Třetí kapitola Služební každodennost (s. 64-77) je věnována: I. Vnitřní organizace služby, II. Pokračovací výcvik, III. Kancelářské práce, IV. Vnější služba obchůzková – dále ještě rozdělena: 4.1. Obchůzky velitelů stanic, 4.2. Obchůzky četníků, je plně zaměřena služební povinnosti, které se dotýkaly každodennosti v životě a práci četníka. Ve čtvrté kapitole Četnické stanice Cehnice a Strakonice (s. 78-83) jsou popsány četnické stanice Cehnice a Strakonice, zatímco zvláštní část kapitoly je věnována vnější obchůzkové službě, kterou vykonávali četníci těchto stanic. Pátá kapitola Nejčastější služební výkony četníků (s. 84-89) jsou přiblíženy služební výkony četníků a nejčastější trestné činy a přestupky, které museli v rámci své každodenní práce vyšetřovat: I. Přestupek proti bezpečnosti těla a proti bezpečnosti majetku, II. Přestupek proti živnostenskému řádu a zákonu o podomním obchodu, III. Přestupek o překročení předpisů o jízdě na silnici, přestupek zákona o motorových vozidel, IV. Přestupek podvodu, krádeže a zpronevěry, V. Udržování veřejného pořádku a bezpečnosti, VI. Kontrola cikánských tlup, kontrola cizinců a podezřelých osob, VII. Vyšetřování sebevražd, VIII. Zatčení, IX. eskorty trestanců, předvádění osob k soudům. nejčastějším přestupkům trestným činům, které četnictvo vyšetřovalo. Diplomant se zde věnuje nejen vyjmenovaným přestupkům, ale také problematice zatčení, vyšetřování sebevražd a udržování pořádku apod. V šesté kapitole Rozdíly četnickými stanicemi Cehnice a Strakonice (s. 90-91) je naznačeno, kde a v čem docházelo k rozdílům mezi zkoumanými četnickými stanicemi v Cehnicích a Strakonících.

Závěr (s. 90-91) provádí stručnou rekapitulaci dosažených výsledků bádání v každodenním životě a v práci četníka, jeho úkoly, cíle a možné perspektivy a srovnání vybraných četnických stanic z jihočeského regionu. Základ práce tvoří regionální dějiny, hlavně mikrohistorie, je využito velké množství pramenů úřední či hospodářské povahy ve více stanicích jihočeského regionu. U archivních pramenů vycházel z materiálů ze Státních okresních archivů ve Strakonících a Českých Budějovicích. Jednalo se o řadu nejrůznějších správních knih a evidenčních pomůcek a evidenčních knih. Ovšem nevýhodou těchto pramenů byla jejich poměrně značná neucelenost. Díky tomuto postupu dosáhl autor práce toho, že mohl kombinovat a doplňovat chybějící prameny z jedné stanici do druhé a naopak. Dále použil vedle metody přímé a komparativní, pomocných metod: komparace, analýzy, dedukce, indukce. Diplomant se ve své práci dokázal celkem úspěšně vypořádat s náročností tématu, jeho diplomová práce je přínosná. Důležité je, že obsahuje vlastní pečlivou badatelskou činnost diplomanta a není jen pouhým historickým a chronologickým přehledem, ale současně přináší své vlastní a osobité hodnocení v uvedené problematice. Na archivní prameny navazuje i soupis náležitě obsáhlé literatury. Také v seznamu pramenů a literatury neshledávám žádných nedostatků či chyb. Autorův text a celý výklad je celkem přehledný, není zbytečně tzv. „doširoka rozvláčný“, je plný informací nezbytných pro pochopení textu DP. Přínosná je přílohová část, která celou práci velmi vhodně doplňuje. DP je též svědectvím o autorově osobním zaujetí tématem, kterého si velice vážím, s následně vyjádřenou snahou o sdělení velkého množství získaných a logicky utříděných poznatků. Ovšem také platí, že „nelze vstoupit dvakrát do stejné řeky“. To platí zejména v okamžiku, když tuto DP srovnám s DP R. Nehasila. Přesto ale autor M. Hadrava snaživě a poctivě, včetně pravidelných konzultací, odvedl své současné badatelské maximum, což je pro mé hodnocení rozhodující a ve vztahu ke známce určující. Konstatuji proto, že autor zásady historikova řemesla řádně

zvládl, včetně přesně provedeného poznámkového aparátu. Také formální stránka DP je, vzhledem k stránkovému rozsahu, bez podstatných vad na kráse.

S potěšením předloženou diplomovou prací doporučuji k obhajobě a ještě hodnotím známkou **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 10.8.2007

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Jiří Dvořák'.

PhDr. et PaedDr. Jiří DVOŘÁK, Ph.D.